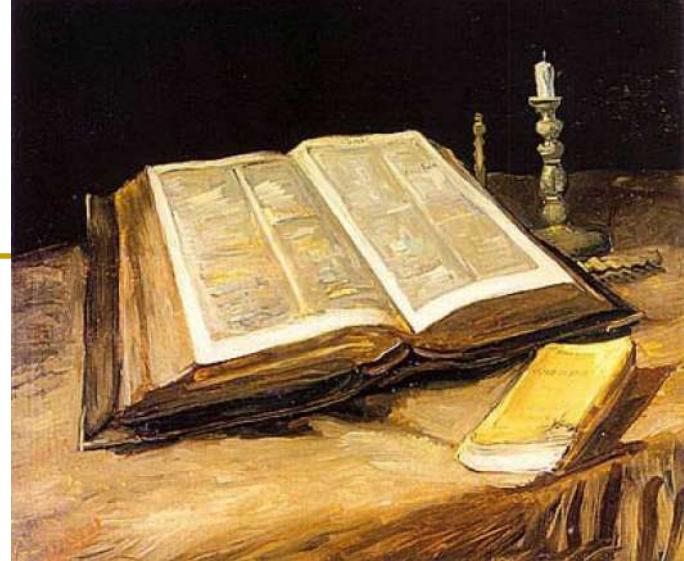

Filozofsko-teološki institut DI
Studij filozofije i teologije
utorkom i srijedom od 10:15, P15

Tp1120 Biblijska egzegeza: Psalmi i Mudrosne knjige

Poklad biblijske mudrosti u jezgri SZ-a
Ljetni semestar ak. g. 2020./21.

Niko Bilić SJ

amdg.ffrz.hr → nastava → FTI

Kanon

- **κανών – mjera:**
 - ustaljeni popis i raspored
- Suvremeni kanon SZ:
- Petoknjižje
- i *Povijesne* knjige:
 - Jš do 2 Mak
- *Mudrosne* knjige:
 - Job do Sir
 - Psalmi
- *Proročke* knjige:
 - Iz do Mal
- NZ
- Evanđelja i Djela
- = **povijest**
- Poslanice
 - (Pavlove + katoličke)
- = **mudrost**
- Otkrivenje
- = **proroci**

Povijest kanona

- Mudrosne knjige u suvremenom kanonu?
- **Sredina!** – iz Septuaginte
 - Prošlost – sadašnjost – budućnost
- **Spisi:**
 - Psalmi, Job, Mudre izreke, Pjesma nad pjesmama, Propovjednik
 - = molitva, patnja, odgoj, ljubav, korist
- **LXX:**
 - Knjiga Mudrosti, Knjiga Sirahova = povijest
- **7 knjiga u središtu Staroga zavjeta**
 - Jeruzalemska Biblija: Job prije Psalama, Propovjednik prije Pj (kao LXX i Vg)
 - U HB Psalmi na početku, a Pj prije Prop

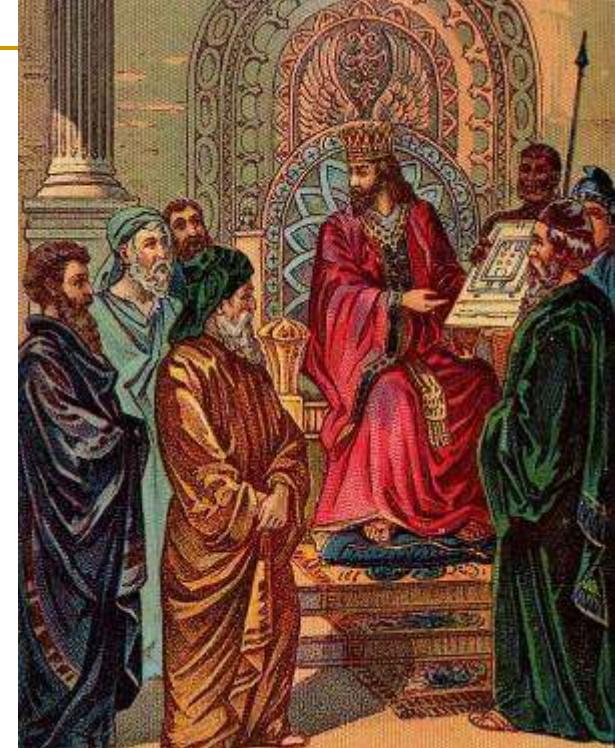
Pouka u dijalogu

- *Pedagoški početak:*
Knjiga Mudrosti!
- **Ustroj biblijske mudrosti:**
- **“Poslušaj, sine moj!”**
 - Izvor u Izl 13,14 i Pnz 6,20s
- **“Odgovori sinu!”**
 - “**יְהוָה** nas je izveo jakom rukom” (Izl 13,14; Pnz 6,21)
 - תורה** Tora = Pouka
- **Tko poučava u Izr 1,8; 6,20; 31,1?**
 - Pouka oca, naputak majke (Izr 1,8)
 - Zapovijedi oca, nauk majčin (Izr 6,20)
 - Majka poučavala kralja (Izr 31,1)

Mudrac i mudrost

- Tko je Mudrac u Izr 1,1, Pj 1,1, Prop 1,1?
- Salomon, sin Davidov, kralj (Izr 1,1)
- Salomonova pjesma (Pj 1,1)
- Davidov sin, kralj (Prop 1,1)
 - Molitva u 1 Kr 3,6-9:
 - *לב שמע* *leb šomé'a* “srce koje sluša” (1 Kr 3,9)
 - Kako su nastale knjige prema Izr 25,1?
- “Ezekijina akademija” – prikupili

Literatura

- **Biblijski tekst, Jeruzalemska Biblij**
- **Uvod u Stari zavjet – odgovarajući dio**
- **amdg.ffrz.hr → nastava → FTI**
- **Nikola Hohnjec, *Umijeće biblijske mudrosti : egzegetsko-teološki uvod u knjige i sadržaj*, Kršćanska sadašnjost, Priručnici sv. 50, Zagreb, 2001.**
- **Nikola Hohnjec, *Tri biblijske filozofije života*, Kršćanska sadašnjost, Biblioteka Riječ sv. 42, Zagreb 2003.**
- **Roland E. Murphy, *The tree of life : an exploration of biblical wisdom literature*, New York : Doubleday, 1990.**
- **Word Bible Commentary, svesci 18-23**
- **The Anchor Yale Bible Commentaries**

Kako su nastali psalmi?

- 1 Ljet 16,8; Ps 105,1:
- *Hvalite Jahvu, prizivajte mu ime;
navješćujte među narodima djela
njegova*
- Kontekst?
(tko, kome govori, kada?):
- David Asafu i braći
- kad je donesen Kovčeg
- Sadržaj?
 - Počast
 - Molitva
 - Međunarodna objava
 - Do danas!
- Ps 1 s Ps 2 uvod
- u 5 knjiga psalama
 - Usp. Petoknjižje
 - Hermeneutički ključ
- Zaključak: Ps 146-150

Vjek hvaljen Bog (Ps 87)

Melodija: donje note

Musical notation for the hymn "Vjek hvaljen Bog" in G major, 4/4 time. The melody consists of eighth notes and quarter notes. The lyrics are written below the notes.

D A h G e A D (A)

Vjek hva - ljen Bog, vjek hva - ljen Bog po svoj zem - lji

Ps 1: Kako biti sretan

- **blaženstvo ljudske osobe (‘îš v1)**
 - koji je put prema v2?
- **Zakon-Tora תורה (v2)**
- = životna pouka – Božja
 - ⇔ “put” propasti (דֶרֶךְ v1.6)
- **Pristup? (v2)**
- **Užitak + meditacija dan i noć (v2)**
- **Simbol? (v3)**
- **drvo (od Post do Otk) – Post 1,28**
 - Budite plodni!
- **Opreka: grješnik – pravednik v5s**
 - “neće ustati” (v5 – usp. “pljeva”)
 - ⇔ put poznat Bogu (יַדְעָה v6)
- **Zlotvor, opak (v1.4s)**
 - što nudi u v1?
- **Savjetuje (v1)**
- **Grješnici (v1.5)**
- **Stanište tračarâ (v1)**
- ⇔ zajednica pravednikâ (v5)
- **Simbol? (v4)**
- **pljeva**

Knjiga o Jobu

- Job 1,1:
 - Neki čovjek iz zemlje Us, imenom Job אִיּוֹב 'ijjôb
 - = “Gdje je otac?” 'ajja-’abu (akad.) hebr. “učiniti neprijateljem”
 - Sin istoka (1,3)
 - + Noa i Daniel (Ez 14,14)
 - Općeljudske teme kao Post 1-11
 - יהוה u Job 1,21; 12,9
 - יהוה dao, uzeo (1,21)
 - “ruka Božja (KS)” 12,9
“ruka Gospodnja” (Šarić)
 - Prema djeci u 1,5?
 - Prinosi paljenice za svih 7
 - procjena karaktera u 1,1.8; 2,3?
 - čestit, pošten (osobni integritet),
 - prav,
 - bogobojazan,
 - kloni se zla (1,1.8; 2,3)
 - + Božji sluga (1,8; 2,3)
 - → Bog potvrđuje i dodaje

Uvod – zemaljski

■ Jobovska zla (1,14.16.17.19)

- Sluge i krupna stoka (1,14)
- Sluge i sitna stoka (16)
- Sluge i deve (17)
- Djeca (19)

■ Novo stanje sažeto u 1,21

- Gol (Job 1,21 – Post 3,10)
- bez stoke, pastira, djece

■ Prva Jobova reakcija u 1,20-22:

- Žalost,
- klanjanje Bogu,
- blagoslov (usp. Post 12.14)
 - Čovjek na sliku Božju

■ Novo zlo u 2,7?

- Bolest

■ Središnje pitanje u 2,9?

- Jobova žena: Još u čestitosti? (2,9)

- Kakva korist?

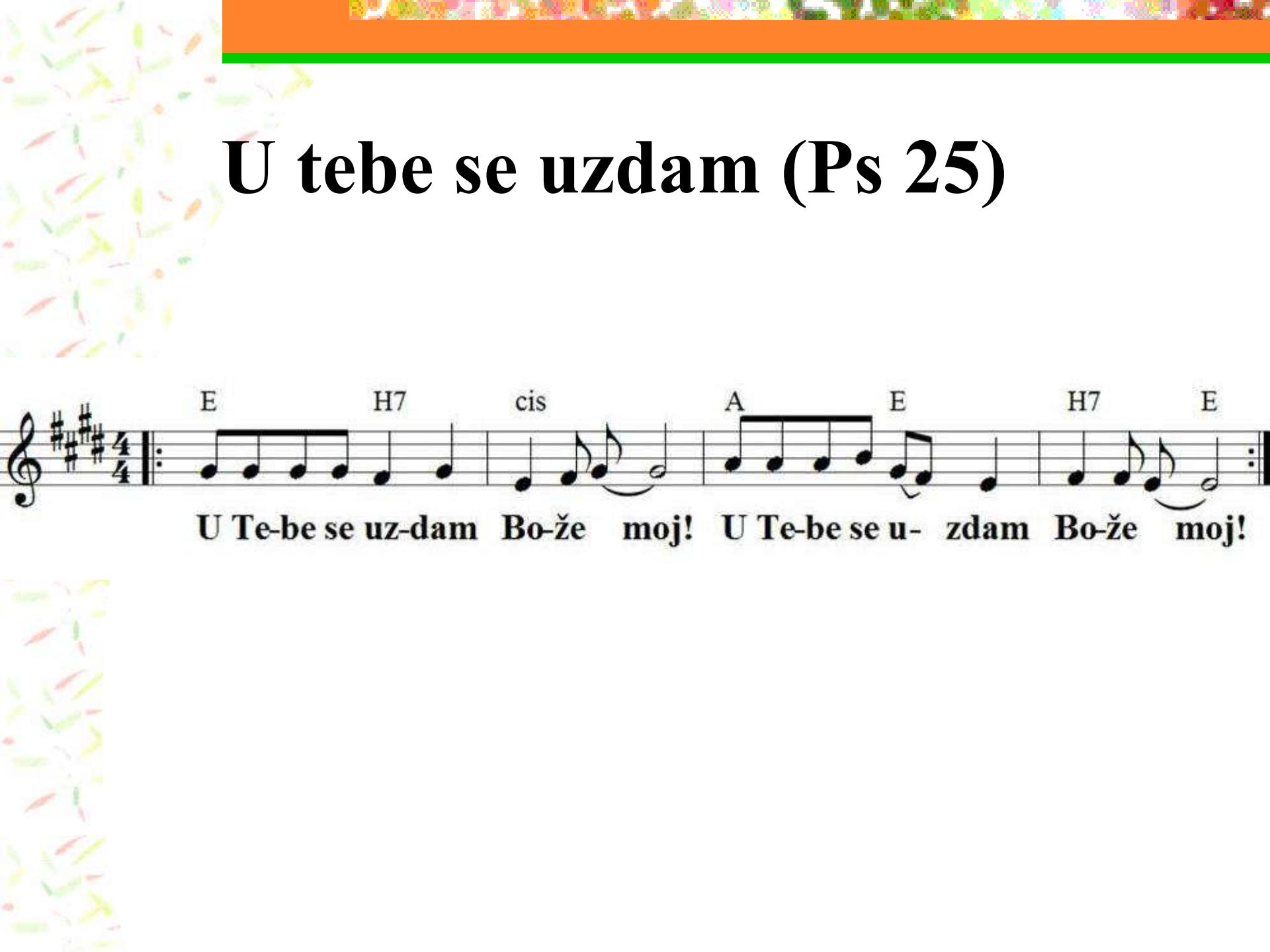
■ Bez žene – sam (usp. Post 2s)

Gornja pozornica

- nebesko vijeće: npr. יְהוָה u 1,8?
- “*sluga moj Job...*”
- שָׁטָן śāṭān Protivnik u 1,9?
- “Zar se *uzalud* boji Boga?”
 - חַנְמ h̄inam (1,9); *Uzalud* izazvao (2,3)
 - Kakva mu korist? (Prop 1,3)
- Čija *ruka* u 1,11s; 2,5s? U čijoj *vlasti*?
- Izazov: “Pruži ruku” 1,11; 2,5
 - = Božja ruka – Satan govori o Božjoj vlasti
- 3x “U tvojoj je ruci” 1,12 (2x); 2,6 – Božji govor
 - = stanje stvari (usp. Post 3)

U tebe se uzdam (Ps 25)

A musical score for a hymn. The key signature is E major (no sharps or flats). The time signature is common time (4/4). The melody consists of eighth and sixteenth notes. Chords indicated above the staff are E, H7, cis, A, E, H7, and E. The lyrics are written below the notes, corresponding to the chords.

E H7 cis A E H7 E

U Te-be se uz-dam Bo-že moj! U Te-be se u- zdam Bo-že moj!